Is-etholiadau Senedd y DU

Canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid

Rhan 3 o 6 – Gwariant a rhoddion

Cyfieithiadau a fformatau eraill

I gael gwybodaeth am sut i gael y cyhoeddiad hwn mewn iaith arall, neu mewn print bras neu Braille, cysylltwch â'r Comisiwn Etholiadol:

Ffôn: 020 7271 0500
E-bost: publications@electoralcommission.org.uk

Termau ac ymadroddion a ddefnyddiwn

Byddwch fel arfer yn gwneud digon i gydymffurfio â'r gyfraith os dilynwch y canllawiau hyn.

Rydym yn defnyddio '**rhaid**' wrth gyfeirio at ofyniad penodol. Rydym yn defnyddio '**dylai**' ar gyfer eitemau sy'n arfer da gofynnol, yn ein barn ni, ond nad ydynt yn ofynion cyfreithiol na rheoleiddiol.

Beth sy'n digwydd os na fyddwch yn dilyn y rheolau?

Os nad ydych yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol na rheoleiddiol, gallwch fod yn destun sancsiynau troseddol. Os enillwch yr etholiad a bod rhywun yn llwyddo mewn deiseb etholiadol yn erbyn gweithgareddau neu gofnodion eich ymgyrch, gallech gael eich gwahardd rhag dal swydd.

Os derbyniwch roddion na allwch eu derbyn yn gyfreithiol, gallwn wneud cais i'r llysoedd am iddynt gael eu fforffedu.

Mae rhagor o wybodaeth am rôl reoleiddio'r Comisiwn yn:

http://www.electoralcommission.org.uk/cymru/our-work/roles-and-responsibilities/our-role-as-regulator-of-political-party-finances

Gwariant a rhoddion

Mae'r ddogfen hon yn esbonio:

Y rheolau ar wariant a rhoddion i ymgeiswyr ac asiantiaid yn y cyfnod cyn is-etholiad Seneddol yn y DU.

Mae'r ddogfen yn cwmpasu:

- y cyfnod a reoleiddir
- faint y gallwch ei wario
- y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau
- pa roddion y gallwch eu derbyn
- sut i wirio rhoddion a gewch
- cofnodi gwariant a rhoi gwybod amdano

Ffurflenni a nodiadau eglurhaol:

Ffurflen gwariant a rhoddion ymgeiswyr:

- Ffurflen gwariant
- Datganiad yr ymgeisydd
- Datganiad yr asiant

Cyflwyniad

Rhaid i ymgeiswyr a'u hasiantiaid mewn is-etholiad Seneddol yn y DU ddilyn rheolau penodol ynghylch faint y gallant ei wario, gan bwy y gallant dderbyn rhoddion a beth y mae'n rhaid iddynt ei gofnodi ar ôl yr etholiad.

Mae'r ddogfen hon yn esbonio'r rheolau hyn.

Mae **Adran A** yn nodi'r rheolau ynglŷn â faint y gallwch ei wario, y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau a pha wybodaeth y mae angen ei chofnodi.

Mae **Adran B** yn nodi'r rheolau ynglŷn â rhoddion, sut i wirio a allwch eu derbyn a pha gofnodion y mae'n rhaid i chi eu cadw. Mae rhoddion yn cynnwys cyfraniadau o arian, nwyddau neu wasanaethau tuag at eich gwariant.

Mae **Adran C** yn esbonio sut i roi gwybod am gyllid eich ymgyrch ar ôl yr etholiad. Hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian, rhaid i chi gyflwyno adroddiad o hyd.

Yr asiant etholiadol sy'n bennaf cyfrifol am gydymffurfio â'r rheolau.

Fodd bynnag, ar ôl yr etholiad, rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant lofnodi datganiadau yn dweud bod eu ffurflen gwariant a rhoddion yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwybodaeth.

Mae hyn yn golygu bod angen hefyd i ymgeiswyr fod yn gwbl ymwybodol o'r rheolau a sicrhau bod eu hasiant yn eu dilyn.

Mae'r ddogfen hon yn rhan o'n cyfres o ganllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am agweddau eraill ar sefyll etholiad ar ein tudalen canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid.

Adran A - Eich gwariant

Mae'r adran hon yn nodi'r rheolau ynglŷn â faint y gall ymgeisydd ei wario, y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau a pha wybodaeth y mae angen ei chofnodi.

Trosolwg o'r rheolau

Mae'r rheolau ynglŷn â gwariant yn gymwys i wariant ar weithgareddau i hyrwyddo'ch ymgeisyddiaeth neu feirniadu ymgeiswyr eraill yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Mae'r cyfnod a reoleiddir yn adeg benodol pan fydd y terfynau gwariant a'r rheolau yn gymwys. Ar gyfer etholiad Seneddol **cyffredinol** yn y DU, ceir dau gyfnod a reoleiddir fel arfer i ymgeiswyr y cyfeirir atynt fel yr 'ymgyrch fer' a'r 'ymgyrch hir'. Ar gyfer **is-etholiad** Seneddol yn y DU, **dim ond un** cyfnod a reoleiddir a geir. Ceir rhagor o wybodaeth am y cyfnod a reoleiddir ar dudalennau 5-6 o'r canllawiau hyn.

Mae gwariant ymgeiswyr yn cynnwys unrhyw dreuliau yr eir iddynt, p'un a yw hynny ar nwyddau, gwasanaethau, eiddo neu gyfleusterau, at ddibenion etholiad yr ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Mae hyn yn cynnwys:

- eitemau neu wasanaethau a brynwyd cyn i'r cyfnod a reoleiddir ddechrau, ond a ddefnyddiwyd yn ystod y cyfnod hwnnw
- eitemau neu wasanaethau a roddwyd i chi am ddim neu a roddwyd i chi am bris gostyngol anfasnachol o fwy na 10%

Ceir rheolau sy'n cwmpasu:

- pwy all awdurdodi gwariant a thalu am eitemau a gwasanaethau
- faint y gallwch ei wario
- pa weithgareddau sy'n cyfrif tuag at eich terfyn gwariant
- terfynau amser ar gyfer derbyn a thalu anfonebau
- pa gofnodion y mae'n rhaid i chi eu cadw
- sut a phryd rydych yn rhoi gwybod am eich gwariant

Gelwir gwariant ymgeiswyr yn 'dreuliau' yn aml. Weithiau, mae pobl yn meddwl bod hyn yn golygu y gall gwariant gael ei ad-dalu gan y cyngor lleol, neu gennym ni. Nid felly y mae. Nid oes gennych hawl i adennill unrhyw wariant o arian cyhoeddus

Pryd y bydd y rheolau ynglŷn â gwariant a rhoddion yn gymwys?

Mae'r rheolau ynglŷn â gwariant a rhoddion ymgeiswyr yn gymwys yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Rhaid i chi aros o fewn y terfyn gwariant ar gyfer y cyfnod a reoleiddir. Dylech hefyd gadw cofnodion ar wahân o'ch gwariant a'ch rhoddion ar gyfer y cyfnod a reoleiddir.

Y cyfnod a reoleiddir

Mae'r cyfnod a reoleiddir yn dechrau ar **y diwrnod ar ôl** i chi ddod yn ymgeisydd yn swyddogol, ac yn dod i ben ar y diwrnod pleidleisio. Y dyddiad cynharaf y gallwch ddod yn ymgeisydd yn swyddogol yw'r diwrnod y daw'r swydd yn wag.

Byddwch yn dod yn ymgeisydd ar y dyddiad hwn os ydych chi neu eraill eisoes wedi cyhoeddi'ch bwriad i sefyll. Er enghraifft, efallai fod eich plaid wedi cyhoeddi datganiad i'r wasg pan gawsoch eich dewis, neu efallai eich bod wedi cyhoeddi'ch bwriad mewn cyfarfod i drigolion.

Os nad yw'ch bwriad i sefyll wedi cael ei gyhoeddi erbyn hynny, byddwch yn dod yn ymgeisydd yn swyddogol ar y dyddiad cynharaf o'r rhain:

- y dyddiad yr ydych chi neu berson arall yn datgan eich bwriad i sefyll
- y dyddiad y cawsoch eich enwebu

Os ydych yn dechrau gwario arian ar ymgyrchu ond yn penderfynu peidio â sefyll fel ymgeisydd yn ddiweddarach, neu os caiff eich enwebiad ei wrthod am unrhyw reswm, ni fydd angen i chi gyfrif am eich treuliau yn ystod y cyfnod a reoleiddir na chyflwyno ffurflen.

Mae rhagor o wybodaeth am ddod yn ymgeisydd ar gael ar ein gwefan:

Canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid

Faint y gallaf ei wario?

Y terfyn gwariant ar gyfer ymgeiswyr yn ystod y cyfnod a reoleiddir mewn is-etholiad Seneddol yn y DU yw **£100,000**.

Beth sydd wedi'i gynnwys o fewn gwariant ymgeiswyr?

Mae gwariant ymgeiswyr yn cynnwys costau:

- hysbysebion o unrhyw fath. Er enghraifft, posteri, hysbysebion mewn papurau newydd, gwefannau neu fideos YouTube.
- deunydd a anfonwyd at bleidleiswyr yn ddigymell. Er enghraifft, llythyrau, taflenni neu negeseuon e-bost a anfonwch nad ydynt mewn ymateb i ymholiadau penodol.
- costau cludiant i chi neu'ch ymgyrchwyr. Er enghraifft, ceir wedi'u llogi neu gludiant cyhoeddus.
- cyfarfodydd cyhoeddus.
- costau staff. Er enghraifft, cyflog asiant, neu staff wedi'u secondio gan eu cyflogwyr i chi. Nid oes angen i chi gynnwys amser a dreulir ar eich ymgyrch gan wirfoddolwyr.
- swyddfeydd. Er enghraifft, swyddfa'ch ymgyrch.
- costau gweinyddol. Er enghraifft, biliau ffôn, deunydd ysgrifennu, llungopïau a defnyddio cronfeydd data.

Ar gyfer pob gweithgarwch, rhaid i chi gynnwys yr holl gostau cysylltiedig. Er enghraifft, os ydych yn llunio taflenni neu hysbysebion, rhaid i chi gynnwys y costau dylunio a dosbarthu.

Beth na chaiff ei gynnwys o fewn gwariant ymgeiswyr?

Nid yw gwariant ar y pethau canlynol yn cyfrif tuag at eich terfyn gwariant:

- talu ernes ymgeisydd.
- unrhyw beth (ac eithrio hysbysebion) sy'n ymddangos mewn papur newydd neu ar sianel ddarlledu drwyddedig
- cyfleusterau a ddefnyddiwch am fod gennych hawl i wneud hynny fel ymgeisydd, megis ystafell gyhoeddus ar gyfer cyfarfod
- amser gwirfoddolwyr gan gynnwys amser a dreulir gan eich staff nad ydych yn eu talu amdano
- y defnydd o brif gartref rhywun, a ddarperir am ddim
- y defnydd o gar personol rhywun neu gludiant arall, a geir yn benodol ar gyfer defnydd personol y person yna, ac a ddarperir am ddim
- defnydd o cyfarpar cyfrifiadurol neu argraffu, a geir yn benodol ar gyfer defnydd personol y person yna, ac a ddarperir am ddim

Ry’n ni hefyd yn disgwyl y bydd Senedd y DU wedi pasio deddfwriaeth sy’n golygu bod costau sy’n cael eu priodoli’n rhesymol i anabledd yr ymgeisydd ddim yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd. Cysylltwch â ni os ydych yn ansicr p’un a bod hyn yn eich effeithio chi.

Cronfa EnAble Swyddi Etholedig i ymgeiswyr anabl

Mae Swyddfa Cydraddoldeb y Llywodraeth wedi creu cronfa interim i gefnogi ymgeiswyr anabl mewn etholiadau hyd mis Mawrth 2020, gan gynnwys etholiadau lleol a maerol.

Gallwch gael mwy o wybodaeth drwy gysyllty â gweinyddwr y cynllun.

Cyfarfodydd cyhoeddus

Nid oes angen i chi gynnwys costau:

- digwyddiadau a gynhelir i aelodau'ch plaid yn unig
- digwyddiadau a gynhelir yn bennaf at ddibenion ac eithrio'ch ymgyrch, lle mae'ch presenoldeb yn gysylltiedig - er enghraifft digwyddiad cymdeithasol blynyddol lle rydych yn dweud ychydig o eiriau

Weithiau, efallai na fydd yn hawdd penderfynu a ddylid cynnwys digwyddiad. Yn yr achosion hyn, dylech wneud asesiad gonest yn seiliedig ar y ffeithiau ynghylch a yw'r cyfarfod wir yn cael ei gynnal at ddibenion eraill.

Efallai y cewch eich gwahodd i hustyngau a gynhelir gan sefydliadau lleol neu grwpiau cymunedol hefyd. Rydym wedi cyhoeddi canllawiau ar hustyngau ar wahân sy'n esbonio pryd y bydd y rheolau ynglŷn â gwariant yn gymwys i'r digwyddiadau hyn o bosibl.

Amser gwirfoddoli

Weithiau efallai na fyddwch yn siŵr a yw rhywun sy'n gweithio dros eich ymgyrch yn wirfoddolwr neu a ddylech gyfrif ei amser tuag at eich terfyn gwariant. Er enghraifft, efallai fod yr unigolyn yn cynnig gwasanaethau tebyg yn broffesiynol i'r rhai y mae'n eu cyflawni i chi.

Mae'n debygol o fod yn wirfoddolwr os:

- na fydd ei gyflogwr yn talu am yr amser a dreulir ganddo ar eich ymgyrch, neu;
- mae'n cymryd amser i ffwrdd o'r gwaith, neu
- os yw'n hunangyflogedig ac na fyddwch yn elwa ar unrhyw yswiriant proffesiynol sydd ganddo

Os bydd yn defnyddio cyfarpar neu ddeunyddiau arbenigol, dylech ystyried a yw eu defnydd yn wariant tybiannol.

Treuliau personol

Mae treuliau personol yn cynnwys treuliau teithio a byw rhesymol yr ymgeisydd. Nid yw treuliau personol yn cyfrif tuag at eich terfyn gwariant, ond rhaid i chi eu cofnodi ar eich ffurflen gwariant.

Gall treuliau personol gynnwys llogi car i'r ymgeisydd os nad yw'r ymgeisydd yn berchen ar gar eisoes, neu os nad yw ei gar yn addas ar gyfer ymgyrchu. Er enghraifft, os ydych yn sefyll mewn etholaeth wledig, efallai y bydd yn rhesymol llogi cerbyd gyriant pedair olwyn i gyrraedd ardaloedd anghysbell.

Deunydd y gellir ei lawrlwytho

Os rhoddwch ddeunydd ar wefan i bobl ei argraffu at eu defnydd personol, fel posteri ffenestr neu ffurflenni deiseb, bydd y costau dylunio a chostau'r wefan yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd.
Nid oes angen i chi gyfrif costau argraffu pobl yn erbyn eich terfyn gwariant, oni bai bod pobl yn argraffu dogfennau ar eich rhan.

Os gallai'r deunydd gael ei argraffu a'i ddosbarthu i bleidleiswyr – er enghraifft, taflen – bydd angen i chi esbonio sut rydych yn disgwyl i bobl ei defnyddio.

Os byddwch yn awdurdodi defnydd ehangach o'r deunydd, gall y costau cynhyrchu gyfrif fel gwariant ymgeisydd ni waeth pwy sy'n ei argraffu.

Ymgyrchu yn lleol

Caiff sefydliadau neu unigolion nad ydynt yn sefyll fel ymgeiswyr yn yr etholiadau, ond sydd yn ymgyrchu dros neu yn erbyn ymgeisydd mewn etholaeth, eu hadnabod fel 'ymgyrchwyr lleol nad ydynt yn bleidiau'.

Gall ymgyrchwyr lleol nad ydynt yn bleidiau wario hyd at £700 yn ystod y cyfnod a reoleiddir ar gyfer ymgyrchu dros neu yn erbyn ymgeisydd mewn etholaeth.

Ni all ymgyrchydd lleol nad yw'n blaid wario mwy na £700 heb eich caniatâd ysgrifenedig chi i fynd i wariant ychwanegol.

Mae'n rhaid i unrhyw wariant a awdurdodir gennych chi ac a gaiff ei wario gan ymgyrchwyr lleol nad ydynt yn bleidiau gael ei adrodd gan yr ymgyrchydd nad yw'n blaid i'r Swyddog Canlyniadau o fewn 21 diwrnod o ddatgan y canlyniad.

Rhaid i'r treuliau a awdurdodir gael eu cynnwys yn eich cofnod gwariant ymgeisydd. Mae arian sy'n cael ei wario gan ymgyrchwyr mewn ymgyrchoedd lleol sydd wedi ei awdurdodi gennych chi yn wariant ymgeisydd ac mae'n cyfrif tuag at y terfyn gwariant.

Eitemau a roddir am ddim neu am bris gostyngol a 'gwariant tybiannol'

Efallai y byddwch yn talu am eitemau neu weithgareddau am gost is na'u gwerth masnachol. Er enghraifft:

- mae cyflenwr sy'n cefnogi'ch ymgyrch yn rhoi nwyddau neu wasanaethau i chi am bris gostyngol
- mae'ch plaid yn gadael i chi ddefnyddio swyddfa neu gyfleusterau eraill, neu'n talu am daflenni ar eich rhan

Rhaid i chi gofnodi gwerth masnachol **llawn** yr eitemau neu'r gweithgareddau hyn:

- os cewch yr eitem am ddim neu am bris gostyngol anfasnachol o fwy na 10%, ac;
- mae'r gwahaniaeth mewn gwerth rhwng y gwerth masnachol a'r hyn a dalwch dros £50

Gostyngiadau masnachol yw'r rhai sydd ar gael i gwsmeriaid tebyg eraill, fel gostyngiadau ar gyfer swmp-archebion neu ostyngiadau tymhorol.

Gostyngiadau anfasnachol yw gostyngiadau arbennig a roddir i chi gan gyflenwyr. Mae hyn yn cynnwys

Os cewch ostyngiad o 10% neu lai, neu os yw'r gwahaniaeth mewn gwerth yn £50 neu lai, dim ond y swm a dalwch y mae'n rhaid i chi ei gofnodi.

Gelwir y gwahaniaeth rhwng y gwerth masnachol a'r pris a dalwch yn '**wariant tybiannol**'.

Mae gwariant tybiannol sydd dros £50 hefyd yn rhodd. Mae rhagor o wybodaeth am y rheolau ynglŷn â rhoddion yn Adran B o'r canllawiau hyn.

Prisio gwariant tybiannol

Os yw'r cyflenwr yn ddarparwr masnachol, dylech ddefnyddio'r cyfraddau y mae'n eu codi ar gwsmeriaid eraill. Os nad yw'r wybodaeth hon ar gael, dylech ganfod beth mae darparwyr tebyg yn ei godi am yr un nwyddau neu wasanaethau a defnyddio hyn fel y gwerth masnachol.

Mae'r rhyngrwyd yn adnodd da o ran dod o hyd i gyfradd y farchnad am nwyddau a gwasanaethau.

Dylech gadw cofnod o'r modd y lluniwyd eich prisiad a chadw copïau o unrhyw ddyfynbrisiau a gewch.

Ar ôl yr etholiad, rhaid i'r asiant ddatgan gwerth pob eitem o wariant tybiannol oni bai bod y swm yn £50 neu lai). Rhaid i chi hefyd gynnwys y pris a daloch (os o gwbl) ar eich ffurflen gwariant. Rhaid i'r gwerth a ddatganwch fod yn asesiad gonest a rhesymol o'r gwerth masnachol.

Er enghraifft:
Mae argraffwr lleol fel arfer yn codi £600 i argraffu 12,000 o daflenni lliw A5 dwy ochr.

Mae'r argraffwr yn cefnogi'ch ymgyrch felly mae'n rhoi gostyngiad o 30% (£180) i chi ar gost y taflenni. Dim ond £420 a dalwch. **Nid** yw'r gostyngiad hwn ar gael i gwsmeriaid eraill

Gwerth masnachol	Y pris a dalwch	Gwariant tybiannol
£600	£420	£180

Os nad ydych yn siŵr sut y dylech brisio rhywbeth, e-bostiwch neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Prisio staff ar secondiad

Os bydd cyflogwr yn secondio aelod o staff i'ch ymgyrch, rhaid i chi gofnodi ei gyflog gros ac unrhyw lwfansau ychwanegol fel y gwerth tybiannol.

Nid oes angen i chi gynnwys cyfraniadau yswiriant gwladol na phensiwn y cyflogwr. Bydd angen i chi gynnwys gwerth unrhyw dreuliau, fel costau teithio neu fwyd, rydych chi neu'r cyflogwr yn eu had-dalu.

Rhannu gwariant

Weithiau, efallai y bydd angen i chi rannu eich costau rhwng gweithgareddau sy'n cyfrif fel gwariant ymgeisydd a'r rhai nad ydynt yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd.

Er enghraifft, rhwng:

- eitemau a ddefnyddiwyd cyn ac yn ystod y cyfnod a reoleiddir
- gwariant ar eich ymgyrch a gwariant ar weithgareddau eraill fel swyddfa rydych yn ei rhannu â'ch plaid leol

Ym mhob achos, dylech wneud asesiad gonest, yn seiliedig ar y ffeithiau, o gyfran y gwariant y gellir ei phriodoli'n deg i'ch gwariant fel ymgeisydd.

Weithiau, gall fod yn anodd gwneud rhaniad union gywir. Er enghraifft, os ydych yn rhannu swyddfa plaid, efallai mai dim ond dadansoddiad o gostau galwadau dros werth penodol y gall eich bil ffôn ei ddarparu.

Yn yr achosion hyn, dylech ystyried y ffordd orau o wneud asesiad gonest ar sail y wybodaeth sydd gennych. Er enghraifft, gallech gymharu'r bil ag un nad yw'n cwmpasu cyfnod a reoleiddir.

Am ragor o wybodaeth am rannu gwariant, gweler ein canllawiau:

Papur arbenigol: Rhannu gwariant

Pwysig

Pwy sy'n gyfrifol am wariant ymgeisydd?

Mae rheolau ar waith i sicrhau y gellir rheoli'r gwariant a'i gofnodi ac adrodd arno yn gywir.

Yn ystod y cyfnod a reoleiddir, dim ond y bobl ganlynol y caniateir iddynt **fynd i gostau** ar wariant etholiadol. Ystyr 'mynd i gostau' yw gwneud ymrwymiad cyfreithiol i wario arian:

- yr asiant
- yr ymgeisydd
- unrhyw un a awdurdodir gan yr ymgeisydd neu'r asiant

Rhaid i'r asiant yn hytrach na'r ymgeisydd wneud **taliadau** ar gyfer y rhan fwyaf o wariant yr ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir. Ceir tri eithriad:

- gall yr ymgeisydd dalu am eitemau cyn i'r asiant gael ei benodi
- gall yr ymgeisydd dalu am hyd at £600 mewn treuliau personol
- gall yr asiant awdurdodi rhywun yn ysgrifenedig i dalu am fân dreuliau fel deunydd ysgrifennu neu gostau postio. Rhaid i'r awdurdodiad gynnwys swm y taliad

Gall ymgeiswyr hefyd weithredu fel eu hasiant etholiadol eu hunain.

Ar ôl iddo gael ei benodi, rhaid i'r asiant gadw anfonebau neu dderbynebion ar gyfer unrhyw daliadau o £20 a throsodd.

Dylech sicrhau bod eich gwirfoddolwyr a'ch ymgyrchwyr yn ymwybodol o'r rheolau hyn ac yn gwybod pwy all ac na all fynd i gostau neu dalu costau.

Mae canllawiau ar wahân ar benodi asiantiaid etholiadol ar gael ar ein gwefan.

Os ydych yn awdurdodi rhywun i fynd i gostau ar ran ymgeisydd, mae'n arfer da gwneud hynny'n ysgrifenedig a nodi'n glir faint y gall ei wario ac ar beth.

Mewn etholaethau sirol yn unig, gall asiantiaid etholiadol benodi is-asiant i'w helpu gyda'u gwaith. Mae is-asiant yn gweithredu ar ran yr asiant, ond yr asiant etholiadol sy'n bennaf cyfrifol am unrhyw beth a wna'r is-asiant.

Mae rhagor o wybodaeth am benodi is-asiant ar gael ar ein gwefan.

Y cofnodion y mae'n rhaid i chi eu cadw

Rhaid i chi gofnodi'ch holl wariant fel ymgeisydd. Bydd angen i chi gynnwys y wybodaeth hon ar eich ffurflen gwariant ar ôl yr etholiad.

Ar ôl iddo gael ei benodi, yr asiant fydd yn gyfrifol am bob taliad mewn perthynas â threuliau'r etholiad a rhaid iddo gadw anfonebau neu dderbynebion ar gyfer unrhyw daliadau o £20 neu fwy.

Yr hyn y mae angen i chi ei gofnodi

Ar gyfer pob eitem o wariant ymgeisydd a threuliau personol, dylech gofnodi'r wybodaeth ganlynol i'w rhoi ar eich ffurflen gwariant:

- ar gyfer beth roedd y gwariant – er enghraifft, taflenni neu hysbysebu
- enw a chyfeiriad y cyflenwr
- y swm neu'r gwerth
- ar ba ddyddiad y gwnaethoch wario'r arian

Rhaid i chi gynnwys gwerth masnachol llawn eitemau neu wasanaethau a roddwyd i chi am ddim neu a roddwyd i chi am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10%, lle mae'r eitem neu'r gwasanaeth yn werth mwy na £50. Gweler tudalen 11 i gael rhagor o wybodaeth am wariant tybiannol.

Pwysig

Rhaid i bob cost gynnwys TAW, hyd yn oed os gallwch adennill taliadau TAW.

Ar ôl yr etholiad

Ar ôl yr etholiad, rhaid i'r asiant gydymffurfio â'r terfynau amser ar gyfer:

- derbyn a thalu anfonebau
- cyflwyno ffurflen gwariant a rhoddion i'r swyddog canlyniadau lleol.

Rhaid i ymgeiswyr y datganwyd eu bod yn sefyll i gael eu hethol mewn etholiad diwrthwynebiad gyflwyno ffurflen gwariant o hyd ar gyfer yr etholiad.

Rhaid i'r asiant a'r ymgeisydd hefyd gyflwyno datganiadau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir.

Rhaid i chi gyflwyno ffurflen a datganiadau, hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian. Gelwir hwn yn ddatganiad ‘dim trafodion’.

Nodir y terfynau amser hyn, a rhagor o wybodaeth am roi gwybod am wariant, yn Adran C o'r canllawiau hyn.

Adran B – Eich rhoddion

Mae'r adran hon yn esbonio'r rheolau ynglŷn â rhoddion, sut i gadarnhau y gellir derbyn rhodd a pha wybodaeth y mae angen i chi ei chofnodi.

Trosolwg o'r rheolau

Dim ond rhoddion o arian, eitemau neu wasanaethau tuag at eu gwariant ar ymgyrch gan ffynonellau penodol a leolir yn y DU yn bennaf y gall ymgeiswyr eu derbyn, a rhaid iddynt roi gwybod amdanynt i'r Swyddog Canlyniadau (Dros Dro), neu yn achos ymgeiswyr yng Ngogledd Iwerddon i'r Prif Swyddog Etholiadol, ar ôl yr etholiad.

Mae hyn yn cynnwys rhoddion gan eich plaid wleidyddol eich hun.

Gall yr ymgeisydd a'r asiant etholiadol gael rhoddion tuag at wariant ymgeisydd, ond unwaith bod asiant etholiadol wedi'i benodi, rhaid i roddion gael eu trosglwyddo iddo mor gyflym â phosibl. Rhaid i'r asiant etholiadol gadarnhau bod rhoddion yn unol â'r rheolau cyn eu derbyn.

Rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant lofnodi datganiad ar eu ffurflen treuliau yn dweud bod y ffurflen rhoddion yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwybodaeth. Felly mae angen i'r ymgeisydd sicrhau bod ei asiant yn dilyn y rheolau.

Os na phenodwyd asiant, yr ymgeisydd sy'n gyfrifol am drafod a gwirio rhoddion.

Yn yr adran hon, rydym yn defnyddio 'chi' i gyfeirio at y person sy'n gyfrifol am ymdrin â rhoddion ar y pryd.

Mae i'r adran hon o'r canllawiau ddwy ran:

Mae **Rhan Un** yn esbonio'r rheolau ynglŷn â rhoddion, a chan bwy y gallwch eu derbyn.

Mae **Rhan Dau** yn esbonio'r gwiriadau y bydd angen i chi eu gwneud ar fathau gwahanol o roddwyr, a'r wybodaeth y bydd angen i chi ei chofnodi.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am roi gwybod am roddion ar ôl yr etholiad yn Adran C.

Rhan Un - Rhoddion

Beth sy'n cyfrif fel rhodd?

Rhodd yw arian, eiddo, nwyddau neu wasanaethau a roddir:

- tuag at eich gwariant fel ymgeisydd
- heb godi tâl neu ar delerau anfasnachol

ac sy'n werth dros £50. Nid ystyrir bod unrhyw beth sy'n £50 neu lai yn rhodd.

Mae rhai enghreifftiau o roddion yn cynnwys:

- rhodd arian neu fath arall o eiddo
- talu anfoneb ar gyfer gwariant ymgeisydd a fyddai fel arall yn cael ei thalu gennych chi
- benthyciad nas rhoddwyd ar delerau masnachol
- noddi digwyddiad neu gyhoeddiad
- defnydd am ddim, neu am bris gostyngol arbennig, o eiddo neu gyfleusterau, er enghraifft defnydd am ddim o swyddfa

Pwysig

Rhaid i chi gynnwys rhoddion tuag at wariant ymgeisydd hyd yn oed os ydych yn eu cael cyn i chi ddod yn ymgeisydd.

Cronfeydd ymladd pleidiau lleol

Mae llawer o bleidiau gwleidyddol yn cynnal cronfeydd ymladd lleol i ymgeiswyr. Os yw'r gronfa wedi'i rheoli gan y blaid ac nid yr ymgeisydd, caiff rhoddion i'r gronfa eu trin fel rhoddion i'r blaid fel arfer. Nid oes angen i chi eu trin fel rhoddion i'r ymgeisydd.

Fodd bynnag, mae'n rhaid i chi roi gwybod am roddion gan y blaid i'ch ymgyrch yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Gan bwy y gallwch dderbyn rhodd?

Dim ond o ffynhonnell a ganiateir y gallwch dderbyn rhoddion. Ffynhonnell a ganiateir yw:

- unigolyn sydd wedi'i gofrestru ar un o gofrestrau etholwyr y DU, gan gynnwys etholwyr tramor
- plaid wleidyddol sydd wedi'i chofrestru ym Mhrydain Fawr
- plaid wleidyddol wedi'i chofrestru yng Ngogledd Iwerddon (dim ond os ydych yn sefyll i gael eich ethol yng Ngogledd Iwerddon).
- y rhan fwyaf o gwmnïau sydd wedi'u cofrestru yn y DU
- undeb llafur sydd wedi'i gofrestru yn y DU
- cymdeithas adeiladu sydd wedi'i chofrestru yn y DU
- partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig sydd wedi'i chofrestru yn y DU ac sy'n cynnal busnes yn y DU
- cymdeithas lesiant sydd wedi'i chofrestru yn y DU
- cymdeithas anghorfforedig sydd wedi'i lleoli yn y DU ac sy'n cynnal busnes neu weithgareddau eraill yn y DU

Er y gallwch dderbyn yn gyfreithiol roddion gan elusennau sy'n gwmnïau cofrestredig, ni chaniateir i elusennau wneud rhoddion gwleidyddol fel arfer o dan gyfraith elusennau. Dylech gadarnhau bod unrhyw elusen sy'n cynnig rhodd wedi cael cyngor gan y rheoleiddiwr elusennau perthnasol yn y DU cyn ei derbyn.

Gallwch hefyd dderbyn rhoddion gan fathau penodol o ymddiriedolaethau a chan gymynroddion. Mae'r rheolau ynglŷn â'r rhoddion hyn yn gymhleth, felly cysylltwch â ni i gael rhagor o wybodaeth.

Sut rydych yn penderfynu p'un a allwch dderbyn rhodd?

Pan fyddwch yn cael unrhyw rodd o fwy na £50, rhaid i chi sicrhau ar unwaith eich bod yn gwybod pwy yw'r rhoddwr a bod y rhodd yn dod o ffynhonnell a ganiateir.

Pan fyddwch yn cael rhodd, bydd gennych 30 diwrnod i benderfynu p'un a allwch ei derbyn ai peidio.

Dylech ofyn i chi'ch hun:

- • ‘a wyf yn siŵr fy mod yn gwybod pwy sydd wedi rhoi'r rhodd hon?’
- • ‘a yw'r rhoddwr yn un a ganiateir?'

Os:

- nad yw'r rhodd gan roddwr a ganiateir, neu
- am unrhyw reswm arall na allwch fod yn siŵr gan bwy yn union y rhoddwyd y rhodd

rhaid i chi ei dychwelyd o fewn cyfnod o 30 diwrnod. Os na wnewch hynny, tybir eich bod wedi'i derbyn, ac efallai y byddwn yn gwneud cais i'r llysoedd am i'r rhodd gael ei fforffedu.

Os ydych wedi derbyn rhodd nas caniateir, dylech ddweud wrthym mor fuan â phosibl.

Rhoddion a roddir ar ran eraill

Os rhoddir rhodd ar ran rhywun arall, rhaid i'r person sy'n rhoi'r rhodd i chi (yr asiant) ddweud wrthych:

- bod y rhodd ar ran rhywun arall
- manylion y rhoddwr gwirioneddol

Un enghraifft o rywun yn gweithredu fel asiant yw lle mae trefnydd digwyddiad yn trosglwyddo'r enillion o ginio a gynhaliwyd yn benodol i godi arian ar ran eich sefydliad.

Os oes gennych reswm dros gredu bod rhywun yn gweithredu fel asiant o bosibl ond nad yw wedi dweud wrthych, dylech ganfod y ffeithiau fel y gallwch wneud y gwiriadau priodol. **Os nad ydych yn sicr pwy yw'r rhoddwr gwirioneddol, ni ddylech dderbyn y rhodd.**

Pwysig

Os nad yw'r rhodd gan roddwr a ganiateir, neu os na allwch fod yn siŵr pwy yw'r ffynhonnell mewn gwirionedd am unrhyw reswm, rhaid i chi ei dychwelyd o fewn y cyfnod hwn o 30 diwrnod.

Pryd rydych yn 'cael' rhodd?

Rydych fel arfer yn 'cael' rhodd ar y diwrnod rydych yn dod yn berchen arni. Er enghraifft:

- os rhoddir taflenni am ddim i chi, rydych yn cael y rhodd pan gaiff y taflenni eu trosglwyddo i chi.
- os rhoddir siec i chi, rydych yn cael y rhodd ar y diwrnod y mae'r siec yn cael ei chlirio.
- os trosglwyddir rhodd yn uniongyrchol i'ch cyfrif banc rydych yn cael y rhodd ar y dyddiad rydych yn edrych ar eich cyfrif neu'r dyddiad rydych yn cael eich hysbysu bod y banc wedi'i chael, pa ddyddiad bynnag sydd gynharaf.

Sut rydych yn dychwelyd rhodd?

Os gwyddoch pwy yw'r rhoddwr, rhaid i chi ddychwelyd y rhodd ato.

Os daw'r rhodd o ffynhonnell anhysbys (er enghraifft, rhodd arian o £100 yn ddienw), rhaid i chi ei dychwelyd at:

- y sawl a drosglwyddodd y rhodd i chi; neu
- y sefydliad ariannol a ddefnyddiwyd i drosglwyddo'r rhodd.

Os nad ydych yn gwybod pwy yw'r naill na'r llall, rhaid i chi anfon y rhodd i'r Comisiwn Etholiadol. Byddwn yn ei thalu i mewn i gronfa gyfunol y Llywodraeth.

Os byddwch wedi ennill llog ar y rhodd cyn i chi ei dychwelyd, gallwch ei gadw. Ni chaiff y llog hwn ei drin fel rhodd ac nid oes angen rhoi gwybod amdano.

Ymgeiswyr sy'n aelodau plaid neu'n ddeiliaid swydd etholedig

Os ydych yn aelod o blaid wleidyddol gofrestredig neu os ydych eisoes yn dal rhyw swydd etholedig berthnasol, mae angen i chi ddilyn y rheolau ynglŷn â rhoddion a benthyciadau i chi, sy'n ymwneud â gweithgarwch gwleidyddol cyn y cyfnod a reoleiddir. Er enghraifft, efallai y cewch rodd i helpu i ariannu'ch ymgyrch i gael eich ethol yn ymgeisydd, neu ar gyfer gweithgarwch ymgyrchu cyn dechrau'r cyfnod a reoleiddir.

Deiliaid swydd etholedig yw:

- aelod o Senedd y DU
- aelod o Senedd Ewrop a etholwyd yn y DU
- aelod o Senedd yr Alban
- aelod o Gynulliad Cenedlaethol Cymru
- aelod o Gynulliad Gogledd Iwerddon
- aelod o unrhyw awdurdod lleol yn y DU, heb gynnwys cynghorau plwyf neu gymuned
- aelod o Awdurdod Llundain Fwyaf
- Maer Llundain neu unrhyw faer etholedig arall, neu
- Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu

Galwn yr unigolion hyn yn 'dderbynwyr a reoleiddir'. Os ydych yn dderbynnydd a reoleiddir a'ch bod yn cael rhoddion neu fenthyciadau penodol gwerth mwy na £500, gallwch ond eu derbyn o ffynonellau a ganiateir. Mae gennych 30 diwrnod ar ôl i chi eu cael i benderfynu a ddylech eu derbyn.

Os derbyniwch rodd neu fenthyciad gwerth mwy na £1,500 (neu roddion neu fenthyciadau o un ffynhonnell sy'n gwneud cyfanswm o fwy na £1,500), rhaid i chi roi gwybod i ni amdani o fewn 30 diwrnod i'w derbyn.

Pwysig

Nid oes yn rhaid i Aelodau Seneddol roi gwybod yn uniongyrchol i ni am roddion a benthyciadau a ganiateir. Bydd y Cofrestrydd Buddiannau Ariannol Aelodau yn trosglwyddo'r wybodaeth berthnasol i ni er mwyn i ni allu cadarnhau eu bod yn roddion a benthyciadau a ganiateir a chyhoeddi manylion ar ein cofrestrau.

Mae angen i aelodau roi gwybod i ni yn uniongyrchol o hyd os byddant yn dychwelyd rhodd am nad yw'r rhoddwr yn un a ganiateir.

Os cewch eich ethol, bydd y rheolau hyn hefyd yn gymwys i chi ar ôl i chi gael eich ethol. Gallwch weld ein canllawiau ar y rheolau hyn ar ein gwefan.

Sut rydych yn prisio rhodd?

Rhaid i chi bennu gwerth unrhyw rodd nad yw'n arian parod. Gwerth y rhodd yw'r gwahaniaeth rhwng gwerth yr hyn a gewch a'r swm (os o gwbl) a dalwch amdano.

Os rhoddir eiddo, nwyddau neu wasanaethau am ddim i chi, neu am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10%, rhaid i chi eu prisio ar gyfradd y farchnad.

Er enghraifft:

Cyfradd y farchnad am nwyddau	-	Y pris a dalwch	=	Gwerth y rhodd
£200	-	£100	=	£100

Neu:

Cyfradd y farchnad am wasanaethau	-	Y pris a dalwch	=	Gwerth y rhodd
£150	-	£0	=	£150

Os mai darparwr masnachol yw'r rhoddwr, dylech ddefnyddio'r cyfraddau y mae'n eu codi ar gwsmeriaid eraill. Os nad yw'r wybodaeth hon ar gael, dylech ganfod beth mae darparwyr tebyg yn ei godi am yr un eiddo, nwyddau neu wasanaethau a defnyddio hyn fel y gwerth masnachol.

Os byddwch yn dal i fod yn ansicr ynghylch sut y dylech brisio rhodd benodol, e-bostiwch neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Dylech gadw cofnod o'r modd y lluniwyd eich prisiad.

Gostyngiadau masnachol yw'r rhai sydd ar gael i gwsmeriaid tebyg eraill, fel gostyngiadau ar gyfer swmp-archebion neu ostyngiadau tymhorol.

Gostyngiadau anfasnachol yw gostyngiadau arbennig a roddir i chi gan gyflenwyr. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gyfradd arbennig nad yw ar gael ar y farchnad agored.

Prisio rhodd drwy nawdd

Os bydd rhywun yn noddi cyhoeddiad neu ddigwyddiad ar ran yr ymgeisydd, gwerth y rhodd yw'r swm llawn a dalwyd ganddo.

Ni ddylech ddidynnu unrhyw symiau ar gyfer unrhyw fudd y mae'n ei gael drwy'r nawdd.

Rhoddir rhagor o wybodaeth yn ein

Taflen Ffeithiau: Nawdd

Prisio mathau eraill o roddion

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am brisio gofod swyddfa a staff wedi'u secondio yn y Papur Arbenigol: Rhannu gwariant ar ymgyrchu.

Pa gofnodion sydd angen i chi eu cadw?

Rhoddion a dderbyniwyd gennych

Os derbyniwch rodd gwerth dros £50, rhaid i chi gofnodi'r manylion hyn:

- enw a chyfeiriad y rhoddwr
- os mai cwmni yw'r rhoddwr, rhif cofrestru'r cwmni
- y swm (ar gyfer rhodd ariannol) neu natur a gwerth y rhodd (ar gyfer rhodd anariannol)
- y dyddiad y derbyniwyd y rhodd

Os mai unigolyn yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi ei gyfeiriad fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr etholwyr berthnasol. Os mai etholwr tramor yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi ei gyfeiriad cartref, a hynny am na fydd unrhyw gyfeiriad yn ymddangos ar y gofrestr etholwyr.

Os mai cwmni yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi cyfeiriad cofrestredig y rhoddwr a rhif y cwmni fel y mae'n ymddangos ar gofrestr Tŷ'r Cwmnïau.

Os mai cymdeithas anghorfforedig yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi cyfeiriad y brif swyddfa, a hynny am nad oes cofrestr o gymdeithasau anghorfforedig y gellir cyfeirio ati.

Rhoddion a ddychwelwyd gennych

Os cewch rodd o ffynhonnell nas caniateir, rhaid i'r asiant etholiadol ei dychwelyd a chofnodi'r manylion canlynol:

- swm neu natur y rhodd a'i gwerth
- enw a chyfeiriad y rhoddwr (oni bai fod y rhodd yn ddi-enw)
- os nad ydych yn gwybod pwy yw'r rhoddwr, manylion am sut y rhoddwyd y rhodd
- y dyddiad y cawsoch y rhodd
- y dyddiad y dychwelwyd y rhodd gennych
- y camau a gymerwyd gennych i ddychwelyd y rhodd (er enghraifft, yr unigolyn neu'r sefydliad y dychwelwyd y rhodd iddynt)

Ar ôl yr etholiad

Bydd angen i chi gofnodi'r manylion hyn ar eich ffurflen gwariant a rhoddion. Mae rhagor o wybodaeth am y ffurflen, a phryd y bydd angen i chi ei dychwelyd, yn Adran C.

Os na allwch adnabod y person a drosglwyddodd y rhodd i chi, na'r sefydliad ariannol a ddefnyddiwyd i drosglwyddo'r rhodd, rhaid i chi anfon y rhodd atom. Byddwn yn ei thalu i mewn i gronfa gyfunol y Llywodraeth.

Rhan Dau - Sut i gadarnhau eich bod yn gallu derbyn rhodd

Cyn i chi dderbyn unrhyw rodd o fwy na £50 at ddibenion gwariant ymgeisydd, rhaid i chi gymryd pob cam rhesymol i:

- sicrhau eich bod yn gwybod pwy yw'r ffynhonnell wirioneddol
- cadarnhau bod y ffynhonnell yn un a ganiateir

Mae gennych 30 diwrnod i wneud hyn, a dychwelyd y rhodd os na allwch ei derbyn. Os cadwch rodd am fwy na 30 diwrnod, tybir eich bod wedi ei derbyn.

Os cadwch rodd nas caniateir ar ôl y cyfnod hwn, efallai y byddwn yn gwneud cais i'r llysoedd am iddi gael ei fforffedu.

Rhoddion gan unigolion

Beth sy'n gwneud unigolyn yn rhoddwr a ganiateir?

Rhaid i unigolion fod ar un o gofrestrau etholwyr y DU ar adeg rhoi'r rhodd. Mae hyn yn cynnwys etholwyr tramor.

Sut rydych yn cadarnhau bod cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir?

Gallwch ddefnyddio'r gofrestr etholwyr i gadarnhau a yw unigolyn yn rhoddwr a ganiateir. Mae hawl gan ymgeiswyr a'u hasiantiaid i gael copi am ddim o'r gofrestr etholwyr lawn yn y cyfnod cyn etholiad. Dim ond er mwyn cadarnhau a yw rhoddwr yn rhoddwr a ganiateir neu at ddibenion etholiadol eraill y cewch ddefnyddio'r gofrestr. Rhaid i chi beidio â'i rhoi i unrhyw un arall.

O dan amgylchiadau arbennig, mae gan bobl gofrestriad dienw. Os oes rhoddwr wedi'i gofrestru'n ddienw cysylltwch â ni i gael cyngor.

Er mwyn cael copi o'r gofrestr, dylech gysylltu â'r adran cofrestru etholiadol yn eich cyngor lleol, neu'r Swyddfa Etholiadol ar gyfer Gogledd Iwerddon (EONI) fel y bo'n briodol, gan esbonio eich bod yn gofyn am un fel ymgeisydd mewn etholiad, neu fel asiant etholiadol ar ran yr ymgeisydd.

Dylech hefyd ofyn i'r adran anfon yr holl ddiweddariadau i'r gofrestr atoch hefyd.

Rhaid i chi edrych ar y gofrestr a'r diweddariadau'n ofalus, er mwyn sicrhau bod y person ar y gofrestr ar y dyddiad y cawsoch y rhodd.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw llawn y rhoddwr
- y cyfeiriad fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr etholwyr, neu os mai etholwr tramor yw'r person, ei gyfeiriad cartref.

Efallai y bydd yn ddefnyddiol nodi rhif etholiadol y rhoddwr fel cofnod o'ch gwiriadau.

Rhoddion gan gwmnïau

Beth sy'n gwneud cwmni yn rhoddwr a ganiateir?

Mae cwmni yn rhoddwr a ganiateir os yw:

- wedi'i gofrestru yn Nhŷ'r Cwmnïau
- wedi'i gorffori yn un o Aelod-wladwriaethau'r UE
- yn cynnal busnes yn y DU

Rhaid i chi fod yn siŵr bod y cwmni yn bodloni pob un o'r tri maen prawf.

Sut y gallaf gadarnhau cofrestriad cwmni a chorfforiad yn yr UE?

Dylech edrych ar y gofrestr yn Nhŷ'r Cwmnïau, gan ddefnyddio'r gwasanaeth
Webcheck am ddim yn www.gov.uk/companies-house.

Dylech edrych ar gofnod cofrestru llawn y cwmni.

Er mwyn cadarnhau bod y cwmni yn rhoddwr a ganiateir, bydd angen i chi edrych ar ei rif cofrestru. Dim ond rhif fydd gan rai cwmnïau. Mae gan gwmnïau eraill lythyren fel rhagddodiad i'r rhif.Mae'r tabl isod yn dangos i chi a yw cwmni â rhagddodiad penodol yn rhoddwr a ganiateir, cyhyd â'i fod hefyd yn cynnal busnes yn y DU.

Llythyren rhagddodiad	A yw'n rhoddwr a ganiateir?
Dim	Ydy
NI, SC	Ydy
FC, NF, SF	Ydy, os yw 'gwlad tarddiad' ar y cofnod ar y gofrestr yn un o Aelod-wladwriaethau'r UE
OC, SO NC	Ydy, fel partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig – gweler yr adran ar wahân isod
IP, SP, NP; NO	Efallai – gweler cymdeithasau diwydiannol a darbodus yn yr adran 'Mathau eraill o roddwr' ar dudalen 32
Unrhyw ragddodiad arall	Nac ydy

Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU?

Rhaid i chi fodloni'ch hun bod y cwmni yn cynnal busnes yn y DU. Gall y busnes fod yn un nid er elw.

Hyd yn oed os ydych yn gyfarwydd â'r cwmni eich hun, dylech edrych ar gofrestr Tŷ'r Cwmnïau er mwyn gweld:

- a yw'r cwmni yn cael ei ddiddymu, yn segur, neu ar fin cael ei ddileu o'r gofrestr
- a yw cyfrifon a ffurflen flynyddol y cwmni yn hwyr

Mae'n bosibl bod cwmni yn dal i gynnal busnes os yw'n cael ei ddiddymu, yn segur neu'n hwyr yn cyflwyno dogfennau, ond dylech wneud gwiriadau ychwanegol er mwyn bodloni'ch hun mai felly y mae.

O ran unrhyw gwmni, dylech ystyried edrych ar y canlynol:

- gwefan y cwmni
- cyfeirlyfrau ffôn neu wefannau dibynadwy masnachau perthnasol
- y cyfrifon diweddaraf a gyflwynwyd i Dŷ'r Cwmnïau

Os nad ydych yn siŵr o hyd bod cwmni yn rhoddwr a ganiateir ar ôl gwneud eich gwiriadau, e-bostiwch neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Os nad ydych yn siŵr o hyd bod cwmni yn rhoddwr a ganiateir ar ôl gwneud eich gwiriadau, e-bostiwch neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- yr enw fel y mae'n ymddangos ar gofrestr Tŷ'r Cwmnïau
- cyfeiriad swyddfa gofrestredig y cwmni
- rhif cofrestru'r cwmni.

Rhoddion gan bartneriaethau Atebolrwydd Cyfyngedig

Beth sy'n gwneud partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig yn rhoddwr a ganiateir?
Mae partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig yn rhoddwr a ganiateir:

- os yw wedi'i chofrestru yn Nhŷ'r Cwmnïau
- yn cynnal busnes yn y DU

Sut rydych yn cadarnhau bod cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir?
Dylech edrych ar y gofrestr yn Nhŷ'r Cwmnïau, gan ddefnyddio'r gwasanaeth Webcheck am ddim yn www.gov.uk/companies-house.

Bydd angen i chi edrych ar rif cofrestru'r bartneriaeth atebolrwydd cyfyngedig. Dim ond rhifau sy'n dechrau gydag OC3 neu SO3 sy'n bartneriaethau atebolrwydd cyfyngedig a ganiateir.

Fel yn achos cwmnïau, rhaid i chi fodloni'ch hun bod y bartneriaeth atebolrwydd cyfyngedig yn cynnal busnes yn y DU. Gallwch gael rhagor o wybodaeth yn yr adran flaenorol 'Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU? ar dudalen 29.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?
Rhaid i chi gofnodi:

- yr enw fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr
- cyfeiriad swyddfa gofrestredig y bartneriaeth atebolrwydd cyfyngedig.

Dylech hefyd gofnodi rhif cofrestru'r bartneriaeth atebolrwydd cyfyngedig.

Rhoddion gan gymdeithasau anghorfforedig

Beth sy'n gwneud cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir?

Mae cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir:

- os bydd ganddi fwy nag un aelod
- os yw'r brif swyddfa yn y DU
- os yw'n cynnal busnes neu weithgareddau eraill yn y DU

Sut rydych yn cadarnhau bod cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir?

Nid oes unrhyw gofrestr o gymdeithasau anghorfforedig.
Mae p'un a yw'n rhoddwr a ganiateir yn fater ffeithiol ym mhob achos.

Yn gyffredinol, dylai fod gan gymdeithas anghorfforedig:

- aelodaeth adnabyddadwy, a
- rheolau neu gyfansoddiad, a
- bodolaeth ar wahân i'w haelodau

Er enghraifft, gall clybiau aelodau fod yn gymdeithasau anghorfforedig weithiau.

Os nad ydych yn siŵr a yw cymdeithas yn bodloni'r meini prawf, dylech ystyried a yw'r rhodd gan yr unigolion ynddi mewn gwirionedd (yn hytrach na'r gymdeithas) neu a oes rhywun yn y gymdeithas yn gweithredu fel asiant dros eraill.

Os credwch mai felly y mae, rhaid i chi gadarnhau bod pob un o'r unigolion a gyfrannodd fwy na £50 yn rhoddwyr a ganiateir a'u trin fel y rhoddwyr.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am gynnal busnes yn yr adran flaenorol 'Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU?' ar dudalen 29.

Os hoffech gael mwy o ganllawiau ar roddwyr a ganiateir a chymdeithasau anghorfforedig, e-bostiwch neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw'r gymdeithas anghorfforedig
- prif gyfeiriad y gymdeithas anghorfforedig.

Mathau eraill o roddwyr

Mae'r tabl isod yn dangos sut rydych yn cadarnhau bod mathau eraill o roddwr yn rhoddwyr a ganiateir.

Math o roddwr	Gofyniad	Ble i edrych
Plaid wleidyddol	Os ydych yn sefyll etholiad ym Mhrydain Fawr, rhaid bod y blaid wedi'i chofrestru ar gofrestr Prydain Fawr o bleidiau gwleidyddol Os ydych yn sefyll etholiad yng Ngogledd Iwerddon, rhaid bod y blaid wleidyddol wedi'i chofrestru ar gofrestr Prydain Fawr NEU gofrestr Gogledd Iwerddon o bleidiau gwleidyddol	Y Comisiwn Etholiadol http://www.comisiwnetholiadol.org.uk
Undeb llafur	Wedi'i restru'n undeb llafur gan y Swyddog Ardystio	Y Swyddog Ardystio www.certoffice.org
Cymdeithas adeiladu	Cymdeithas adeiladu o fewn ystyr Deddf Cymdeithasau Adeiladu 1986	Yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol http://mutuals.fsa.gov.uk
Cymdeithas lesiant / ddiwydiannol neu ddarbodus	Wedi'i chofrestru o dan Ddeddf Cymdeithasau Llesiant 1974 neu Ddeddf Cymdeithasau Darbodus a Diwydiannol 1965	Yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol http://mutuals.fsa.gov.uk

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw'r rhoddwr
- y cyfeiriad, fel y mae'n ymddangos, ar y gofrestr berthnasol.

Adran C – Ar ôl yr etholiad

Mae'r adran hon yn esbonio sut i roi gwybod am gyllid eich ymgyrch ar ôl yr etholiad.

Beth y mae'n rhaid i chi ei wneud ar ôl yr etholiad a'r terfynau amser

Ar ôl yr etholiad, rhaid i'r asiant sicrhau'r canlynol:

- bod pob anfoneb yn dod i law o fewn 21 diwrnod ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan
- bod pob anfoneb yn cael ei thalu o fewn 28 diwrnod ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan
- bod manylion gwariant a rhoddion yr ymgeisydd yn cael eu cyflwyno i'r Swyddog Canlyniadau (Dros Dro), neu ar gyfer ymgeiswyr yng Ngogledd Iwerddon i'r Prif Swyddog Etholiadol ar gyfer Gogledd Iwerddon, o fewn 35 diwrnod ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan, ynghyd â datganiad bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir

Rhaid i'r ymgeisydd hefyd gyflwyno datganiad yn cadarnhau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir i'r Swyddog Canlyniadau (Dros Dro) neu'r Prif Swyddog Etholiadol ar gyfer Gogledd Iwerddon fel y bo'n briodol. Rhaid gwneud hyn o fewn 7 diwrnod i gyflwyno'r ffurflen.

Os bydd yr ymgeisydd y tu allan i'r Deyrnas Unedig pan fydd angen cyflwyno'r datganiad, caiff y terfyn amser ei ymestyn i 14 diwrnod ar ôl iddo ddychwelyd.

Mae copi o'r ffurflen gwariant a'r datganiadau y mae angen i chi eu cwblhau yma.

Pwysig

Dylai'r ffurflen nodi rhoddion a gwariant rhwng yr ymgyrch hir a'r ymgyrch fer ar wahân

Rhaid i chi gyflwyno ffurflen hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian. Gelwir hyn yn 'ddatganiad dim trafodion'

Anfonebau sy'n dod i law neu sy'n cael eu talu ar ôl y terfynau amser

Rydym yn galw hawliadau (anfonebau ar gyfer eich gwariant fel ymgeisydd) nad yw'r asiant etholiadol yn eu cael o fewn y terfyn amser o 21 diwrnod yn **hawliadau heb eu talu**.

Ni ellir yn gyfreithlon dalu hawliadau heb eu talu oni cheir gorchymyn llys yn caniatáu talu'r hawliad.

Rydym yn galw hawliadau nad ydynt wedi cael eu talu o fewn y terfyn amser yn **hawliadau y mae anghydfod yn eu cylch**. Ni ellir yn gyfreithlon dalu hawliadau y mae anghydfod yn eu cylch heb i orchymyn llys gael ei roi gyntaf yn caniatáu talu'r hawliad.

Gall fod yn drosedd talu hawliad heb ei dalu heb orchymyn llys

Rhaid rhoi gwybod am unrhyw hawliad sy'n cael ei dalu

- ar ôl y terfyn amser o 21 diwrnod i dderbyn anfoneb; neu
- ar ôl y terfyn amser o 28 diwrnod ar gyfer taliadau

ar ôl cais **llwyddiannus** i'r llys, ac **ar ôl** y terfyn amser ar gyfer cyflwyno ffurflenni gwariant etholiad, yn ysgrifenedig i'r swyddog canlyniadau o fewn saith diwrnod i'w dalu, ynghyd â chopi o'r gorchymyn llys.

Cwblhau'ch ffurflen

Gelwir yr adroddiad ar wariant a rhoddion yn 'ffurflen'.

Dylai'r ffurflen ddangos treuliau yr aed iddynt yn ystod yr ymgyrch hir a'r ymgyrch fer ar wahân, a rhaid iddi gynnwys y canlynol ar gyfer pob eitem o wariant:

- ar gyfer beth roedd y gwariant – er enghraifft, taflenni neu hysbysebu
- enw a chyfeiriad y cyflenwr
- y swm neu'r gwerth
- manylion unrhyw hawliadau sydd heb eu talu neu y mae anghydfod yn eu cylch
- manylion unrhyw wariant tybiannol, a datganiad o'i werth
- anfonebau a derbynebion ar gyfer unrhyw daliad o £20 neu fwy

Rhaid i'r ffurflen hefyd gynnwys:

- manylion pob rhodd dros £50

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am y manylion y mae'n rhaid i chi eu cofnodi ar gyfer pob rhodd yn Adran B o'r canllawiau hyn.

Rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant hefyd lofnodi datganiad bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwybodaeth a'u cred.

Pwysig

Mae'n drosedd gwneud datganiad anwir yn fwriadol neu'n ddi-hid

Ble y gallwch gael gafael ar y ffurflen gwariant a'r ffurflen datganiad

Rydym hefyd yn paratoi ffurflenni a nodiadau esboniadol y gallwch eu defnyddio ar gyfer eich ffurflen gwariant a'ch ffurflen datganiad. Mae'r rhain ar gael ar ein tudalen canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid. Maent yn cwmpasu'r holl wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chynnwys.

Sut y gallwn helpu

Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn y dogfennau canllaw a awgrymwyd gennym yn y ddogfen hon, neu gallwch weld ein holl ganllawiau a'n hadnoddau diweddaraf ar ein gwefan.

Gallwch hefyd gysylltu â ni ar un o'r rhifau ffôn neu gyfeiriadau e-bost isod. Rydym yma i helpu, felly cysylltwch â ni.

Ffoniwch ni ar:

- Cymru: 0333 103 1929

gwybodaeth@comisiwnetholiadol.org.uk

- Lloegr: 0333 103 1928

pef@electoralcommission.org.uk

- Yr Alban: 0333 103 1928

infoscotland@electoralcommission.org.uk

- Gogledd Iwerddon: 0333 103 1928

infonorthernireland@electoralcommission.org.uk

Ewch i www.comisiwnetholiadol.org.uk

Rydym yn croesawu adborth ar ein canllawiau - e-bostiwch ni yn: pef@electoralcommission.org.uk